

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียน กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นปี และวิชาเอก ของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงสภาพของรูปแบบการเรียนรวมทั้งความสัมพันธ์ ระหว่างรูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี จากวิทยาลัยครูทุกแห่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 566 คนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียน ซึ่งพัฒนาและดัดแปลงมาจากแบบวัดการเรียนรู้ของนิสิต (Student Learning Styles Questionnaire) ของแอนโทนี กราสร้า และเชอร์วิล ไรช์แมนน์ (Anthony Grasha and Sherly Reichmann) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบวัดด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ วิเคราะห์รูปแบบการเรียนแต่ละแบบโดยการคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาค่าความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียน กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปีและวิชาเอก โดยการทดสอบค่า ไค สแควร์ (χ^2) และหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของ Cramer (Cramer's V) หาค่าความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two - way Analysis of Variance) ของค่ามัธยฐานเลขคณิต ของคะแนนรูปแบบการเรียนแต่ละรูปแบบ ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปี และวิชาเอกที่ต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับชั้น หรือระหว่างวิชาเอก ทำการทดสอบภายหลังเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffé's S) และเมื่อพบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและวิชาเอก ก็สร้างกราฟจากค่ามัธยฐานเลขคณิตของกลุ่มเพื่อศึกษารูปแบบของปฏิสัมพันธ์ การหาค่าสถิติต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้มี

วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X (Statistical Package for the Social Sciences) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัย

1. สภาพของรูปแบบการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะการเรียนรู้อยู่แบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 37.26$) และแบบร่วมมือ ($\bar{X} = 36.05$) อยู่ในเกณฑ์สูง การเรียนแบบพึ่งพา ($\bar{X} = 31.89$) แบบอิสระ ($\bar{X} = 31.29$) และแบบแข่งขัน ($\bar{X} = 30.09$) อยู่ในระดับปานกลาง และมีลักษณะการเรียนแบบหลีกเลี่ยง ($\bar{X} = 23.78$) อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียน กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอกของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

2.1 รูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง และรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพา สำหรับนักศึกษาที่มีวิชาเอกต่างกันมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิเคราะห์พบว่า นักศึกษาในวิชาเอกภาษาไทยมีร้อยละ ของผู้มีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด ร้อยละ 30 และนักศึกษาในวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีร้อยละของผู้มีรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพามากที่สุด (ร้อยละ 99.2) นอกจากนี้พบว่า รูปแบบการเรียนแบบพึ่งพา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเพศ โดยมีขนาดความสัมพันธ์ทางสถิติกับเพศ โดยมีขนาดความสัมพันธ์ 0.13 โดยที่นักศึกษาหญิงมีร้อยละของผู้มีรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพามากกว่านักศึกษาชาย ส่วนรูปแบบการเรียนแบบอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นปี และวิชาเอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง พบว่า

2.2.1 ระดับชั้นปี และวิชาเอก มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการเรียนแบบพึ่งพา และแบบแข่งขัน นั่นคือความแตกต่างของความถี่เฉลี่ยของคะแนนการเรียนแบบพึ่งพา และแบบแข่งขัน ระหว่างนักศึกษาที่มีวิชาเอกต่างกัน นั้นไม่คงที่ตลอดทั้ง 4 ปี

2.2.2 นักศึกษาที่ศึกษาในวิชาเอกที่ต่างกันมีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลักเดี่ยว และมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.3 นักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่างกัน มีรูปแบบการเรียนรู้ทุกรูปแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 6 รูปแบบ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 6 รูปแบบ พบว่า

3.1 รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความหมายในระดับค่อนข้างต่ำ ($.20 \leq r \leq .39$) มีทั้งสิ้น 6 คู่ คือ รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระกับแบบร่วมมือ ($r = 0.32$) รูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระกับแบบแข่งขัน ($r = 0.37$) รูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพากับแบบมีส่วนร่วม ($r = 0.34$) โดยทุกคู่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

3.2 รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($.40 \leq r \leq .59$) มีทั้งสิ้น 2 คู่คือ รูปแบบการเรียนรู้แบบหลักเดี่ยวกับแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = -0.43$) และรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกับแบบมีส่วนร่วมซึ่งสัมพันธ์กันในทางบวก ($r = 0.52$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาวชิราวุธวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมืออยู่ในเกณฑ์สูง มีรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบแข่งขันอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลักเดี่ยวอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะของแบบการเรียนรู้ที่นักศึกษาใช้มากที่สุดคือแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ พบว่ารูปแบบการเรียนรู้เหล่านี้มีลักษณะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูง และเป็นแบบ

การ เรียนที่มีกิจกรรมในการ เรียนการสอนที่สนับสนุนความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม เพื่อน นักศึกษามีความรับผิดชอบมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการ ค้นหาหาความรู้ให้กว้าง ขวาง และลึกซึ้ง เป็นอย่างดี และยัง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกทั้งทาง ความ คึก เห็นและความมีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเหมาะกับธรรมชาติของวัยของนักศึกษา ซึ่งอยู่ในช่วง วัยรุ่น พวกเขาต้องการความยอมรับของกลุ่มเพื่อนและสังคมที่เขาอยู่ อีกทั้งกิจกรรมการ เรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่นักศึกษากำลังศึกษานั้น มีลักษณะส่งเสริมให้นักศึกษา ศึกษาแบบร่วมมือกันในการ ค้นหาหาความรู้ให้กว้างขวางและลึกซึ้ง เพราะอาจารย์มัก จะมีรายชื่อนักเรียนชื่อและเอกสารประกอบการ เรียนเป็นอันมาก และมีการมอบหมายงานให้ ค้นคว้า หรือทำรายงานเป็นกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมการสอนลักษณะนี้ส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกัน รับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม และ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การ สอนมากที่สุด ดังนั้นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือจึง เป็นลักษณะการเรียนที่ดี และเหมาะสมในระดับอุดมศึกษา

อย่างไรก็ตามการเรียนในลักษณะแบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือที่ดีและเหมาะสม นั้น มีเงื่อนไขว่า ทุกคนในกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ และมีเวลาที่จะร่วมกัน ศึกษาหาความรู้อย่างจริงจัง ถ้านักศึกษาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวนี้ การเรียนแบบมี ส่วนร่วมทั้งทางความซื่อสัตย์และความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม แต่ถ้ามหาวิทยาลัย ใดในกลุ่มขาดความรับผิดชอบไม่ร่วมกันศึกษาหาความรู้ แทนผลงานของกลุ่มไปเป็นผล งานของตนก็จะทำให้รูปแบบการเรียนเหล่านี้เป็นรูปแบบการเรียนที่ไม่ดี เพราะขัดกับ เงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น ซึ่งการเรียนในลักษณะนี้จะมีผลในทางไม่ดีคือ เป็นการฝึกนิสัย ไม่ซื่อสัตย์ ไม่นำใจในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นการใช้รูปแบบการเรียนแบบมี ส่วนร่วมและแบบร่วมมือ ผู้สอนจึงควรคำนึงถึงวิธีการที่จะทำให้เกิด เงื่อนไขอันเหมาะ สมของการ เรียนในลักษณะนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

นอกจากนี้ จะเห็นว่า นักศึกษาจำนวนหนึ่ง มีรูปแบบการเรียนแบบแข่งขัน ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะพวกเขามีลักษณะกระตือรือร้นรักความก้าวหน้า มุ่งหวังที่จะศึกษาอยู่ใน ระดับที่สูงขึ้นไป ซึ่งทราบกันอยู่แล้วว่าในระดับนั้นสามารถรับผู้ที่ศึกษาต่อได้จำนวนน้อย

และมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักศึกษาจึงจำเป็นต้องทำคะแนนเฉลี่ยสะสมให้ถึงเกณฑ์นั้น

2. จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก พบว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบหลักเล็งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเพศ และวิชาเอก ส่วนรูปแบบอื่นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ

จากสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า "รูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก" นั้นจะเห็นได้ว่าผลการวิจัยมิได้สนับสนุนสมมติฐานอย่างสมบูรณ์ แต่สนับสนุนเพียงบางส่วนเท่านั้นคือ รูปแบบการเรียนรู้แบบหลักเล็งสัมพันธ์กับวิชาเอกซึ่งพบว่า สำหรับนักศึกษาในวิชาเอกภาษาไทยนั้นร้อยละของผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลักเล็งน้อยกว่าวิชาเอกอื่น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าวิชาที่สอนในวิชาเอกภาษาไทย ให้โอกาสแก่นักศึกษาในการแสดงออกทางการพูด และการจัดกิจกรรมสูง เช่น ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตวิชาเอกภาษาไทย มีวิชาวาทวิทยาสำหรับครู เป็นวิชาบังคับซึ่งในวิชานี้ นักศึกษาจะต้องฝึกการพูดในที่สาธารณะแบบต่าง ๆ ทฤษฎี และฝึกปฏิบัติในการพูดเพื่อจุดใจและปลุกใจ การปราศรัย การโต้วาที การอภิปรายแบบต่าง ๆ เทคนิคการเป็นผู้นำในการประชุมกลุ่ม วิชาศิลปะการอ่าน ซึ่งจะต้องฝึกการอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วร้อยกรอง ศึกษาการอ่านทำนองเสนาะ การอ่านบทละครพูดบนเวที ตลอดจนฝึกการขับร้องเพลงไทยในวรรณคดี หรือเพลงพื้นเมืองของไทย เป็นต้น (ธีระชัย ปุณโชนิ 2525: 198 - 203) วิชาลักษณะนี้สนับสนุนให้นักศึกษาในวิชาเอกภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะในค่านิยมกล้าที่จะพูดและทำกิจกรรม มีเอกลักษณ์ของตนเอง อันน่าจะมีผลทำให้นักศึกษาเอกภาษาไทยมีลักษณะการเรียนรู้แบบหลักเล็งน้อยกว่านักศึกษาในวิชาเอกอื่น และจากข้อค้นพบว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาสัมพันธ์กับเพศ กล่าวคือนักศึกษาหญิงมีลักษณะของการพึ่งพามากกว่านักศึกษาชายที่เป็นเช่นนี้เพราะเพศชายนั้นมีลักษณะที่แข็งแรง ช่วยเหลือตนเองได้ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ในสังคมไทยนิยมยกย่องให้ผู้ชายเป็นผู้นำในขณะเดียวกันกับที่ผู้หญิงถูกอบรมเลี้ยงดูให้อ่อนหวาน น่ารัก ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบประเพณี มีความเชื่อและปฏิบัติตามต้องการความช่วยเหลือสูง ทำให้นักศึกษาหญิงมีลักษณะพึ่งพาส่งกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล แมคเกอร์ค และเลวิส (Harry McGurk and Michael Lewis) ที่พบว่าผู้หญิง ต้องการความช่วยเหลือ และเชื่อฟังมากกว่าผู้ชาย

นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาในวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีลักษณะพึ่งพามากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในวิชาเอกอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าลักษณะวิชามีเนื้อหาค่อนข้างยาก และกิจกรรมการสอนมักเป็นงานการทดลอง ซึ่งเป็นงานกลุ่มทำให้นักศึกษาจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตาม ขนาดของความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา กับเพศ จากการวิจัยครั้งนี้ มีค่า .13 ซึ่งมีค่าค่อนข้างน้อย ซึ่งก็พอจะสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับเพศ แต่ขนาดของความสัมพันธ์ที่พบในงานวิจัยนี้ยังอยู่ในระดับต่ำ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของค่ามัธยฐาน เลขคณิตของคะแนนรูปแบบการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ของนักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นปี และวิชาเอกที่ต่างกัน พบว่าระดับชั้นปี และวิชาเอกมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการเรียนแบบพึ่งพาและแบบแข่งขัน และจากการสร้างกราฟเพื่อศึกษารูปแบบของปฏิสัมพันธ์ ปรากฏว่า ความแตกต่างของค่ามัธยฐาน เลขคณิตของคะแนนการเรียนรู้แบบพึ่งพาและแบบแข่งขัน ระหว่างนักศึกษาที่มีวิชาเอกต่างกันไม่คงที่ตลอดทั้ง 4 ระดับชั้นปี ซึ่งอาจจะเป็นเพราะลักษณะของเนื้อหาวิชาที่แตกต่างกัน และตัวผู้เรียนเอง เมื่ออยู่ในทางระดับชั้นปีก็มีแนวคิดต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกัน นักศึกษาในระดับชั้นปีที่หนึ่งรู้สึกคุ้นเคยสนใจต่อทุกสิ่ง ทั้งใจศึกษาเล่าเรียน และอยากปรับตัวให้เข้ากับสถาบัน ชั้นปีที่สองเริ่มมีความคิดเห็นชัดเจน และมีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ชั้นปีที่สามชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ มากกว่า และชั้นปีที่สี่ เริ่มสนใจเกี่ยวกับงานหรือการศึกษาต่อ (Joseph F. Kauffman 1968: 19 - 21) อีกประการหนึ่งที่น่าจะควรคำนึงถึงคือนักศึกษามีความสนใจความชอบ และรูปแบบการใช้ชีวิตแตกต่างกันสูง (ไพฑูริย์ สีนลารักษ์ 2524: 2) และอาจจะเป็นไปได้ว่าในทุก ๆ ปี นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษามีรูปแบบการ

การ เรียนที่แตกต่างกันไปในแต่ละวิชา เอกและแต่ละระดับชั้นปี

นอกจากนี้พบว่านักศึกษาที่อยู่ในวิชาเอกที่ต่างกัน มีรูปแบบการ เรียนแบบหลัก เลียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's) พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในวิชาเอกภาษาไทยมีค่ามัธยศ เลขคณิตของคะแนนรูปแบบการ เรียนแบบหลักเลียงต่างจากนักศึกษาในวิชาเอกอื่น ๆ ทุก วิชา นักศึกษาที่อยู่ในวิชาเอกที่ต่างกันมีรูปแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญ และจากการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's) พบว่า นัก ศึกษาศึกษาอยู่ในวิชาเอกภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ทั่วไป มีค่ามัธยศ เลขคณิตของคะแนน รูปแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วมต่างจากนักศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่า ผลการ วิจัยสอดคล้องกับที่ใคร่รายงานไว้ในตอนก่อน

3. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการ เรียนแบบต่างๆ พบว่า รูปแบบการ เรียนที่มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($.20 \leq r \leq .39$) ได้แก่ รูปแบบ การเรียนแบบอิสระกับแบบร่วมมือ ($r = 0.32$) รูปแบบอิสระกับแบบแข่งขัน ($r = 0.30$) รูปแบบการ เรียนแบบอิสระกับแบบมีส่วนร่วม ($r = 0.37$) รูปแบบการ เรียน แบบพึ่งพากับแบบแข่งขัน ($r = 0.37$) รูปแบบการ เรียนแบบพึ่งพากับแบบมีส่วนร่วม ($r = 0.26$) และรูปแบบการ เรียนแบบแข่งขันกับแบบมีส่วนร่วม ($r = 0.34$) โดยมื ความสัมพันธ์กันในทางบวกทุกคู่ หมายความว่าถ้านักศึกษามีรูปแบบการ เรียนแบบหนึ่งแล้ว ก็จะมีรูปแบบการ เรียนของคู่ที่มีความสัมพันธ์กันด้วย

รูปแบบการ เรียนที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($.40 \leq r \leq .59$) ได้แก่ รูปแบบการ เรียนแบบหลักเลียงกับแบบมีส่วนร่วม โดยมืความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = -0.43$) และรูปแบบการ เรียนแบบร่วมมือกับแบบมีส่วนร่วมมืความสัมพันธ์กันใน ทางบวก ($r = 0.52$) ซึ่งแสดงว่านักศึกษาที่มีรูปแบบการ เรียนแบบหลักเลียงจะไม่ค่อย มีลักษณะการ เรียนแบบมีส่วนร่วม เพราะมืความสัมพันธ์กันในทางลบ และวิธีการเรียน ในสองรูปแบบการ เรียนนี้ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด นักศึกษาที่มีรูปแบบการ เรียนแบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ถอนักศึกษาจะ ต้องมีการร่วมกันทำกิจกรรม

มีส่วนร่วมในการ เรียนการสอน ลักษณะการทำงานมักจะร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวบุคคลสูง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของประ โยชน์ คุปต์กาญจนากุล ซึ่งพบว่านิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีรูปแบบการ เรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมือมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูงกว่าผู้อื่น (ประ โยชน์ คุปต์กาญจนากุล 2524: 121)

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากผลการวิจัยสภาพของรูปแบบการ เรียน พบว่านักศึกษาที่มีรูปแบบ การ เรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมืออยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้นในการดำเนินการ เรียนการสอน อาจารย์ควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้มีโอกาสมีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยอาจจะจัดให้ มีกาอภิปรายหรือมีการสัมมนา โดยอาจจัดให้เป็นกลุ่มย่อย หลาย ๆ กลุ่มในชั้นเรียนให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และความสามารถของเขาให้มากที่สุด อย่างไรก็ตามในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้ เงื่อนไขของการทำงานเป็นกลุ่มที่เหมาะสม คือ ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจ และมีเวลาที่จะร่วมกันศึกษาหาความรู้ อย่างจริงจัง ดังนั้นอาจารย์ควรเฝ้าระวังถึงการตรวจสอบความรับผิดชอบในการร่วมมือ ของนักศึกษา เพราะถ้าอาจารย์ไม่ตรวจสอบในจุดนี้ การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ อาจให้ ผลในทางไม่ได้

2. เนื่องจากการ เรียนแบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมืออาจให้ทั้งคุณและโทษ แก่ นักศึกษา จึงควรมีการ วิจัยเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงของกระบวนการ เรียนทั้งสองแบบ นี้ ว่านักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยวิธีการนี้ เป็นไปคามเงื่อนไขของการมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในกลุ่มจริงหรือไม่ การวิจัยลักษณะนี้อาจเป็นไปในลักษณะของการวิจัยสนามโดยอาจจะ เข้า ไปสังเกตการณ์ หรือโดยการสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. ควรจะได้มีการศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ที่อาจจะมึผลกระทบต่อ รูปแบบการ เรียน เช่น อาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบการ เรียนแบบการใช้ชีวิต (Life Style) หรือความสัมพันธ์ของรูปแบบการ เรียนกับรูปแบบการ สอน เพื่อที่จะได้ภาพรวมของรูปแบบการ เรียนที่ชัดเจนขึ้น